

... mijn hoofd is zo zwaar ...

D O T W O T K

Kungsholm

*Het geschenk
voor groot en klein*

NATUREL RUNDLEDER

maat 27-31   fl 11,50

maat 32-35   fl 13,50

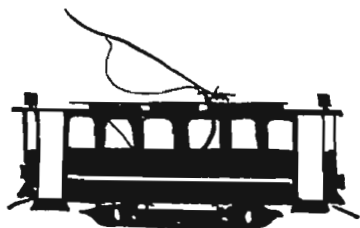
maat 36-40   fl 16,50

maat 41-50   fl 17,50

zwart en rood leder fl 2,-
duurder

Zwarjes van 1883

UTRECHTSESTR. 123-125 TEL 34056-32848 A'DAM.

SEIZOENWAGEN

No 13

JAAR GEMEENTE TRAM

Op 1 januari bestond de tram 60 jaar. Tenminste als gemeentetram. Ze kwam voort uit de particuliere „Amsterdamse Omnibus Maatschappij“, De A.O.M. werd op de 1e juli 1872 opgericht door de boekhandelaar-uitgever K. Schadd, samen met enige van zijn vrienden, die zich feestelijk van de Plantage naar de Dam lieten rijden. De A.O.M. was een N.V. die zeer rendabel was. Ze kon gewoonlijk 10% dividend uitkeren.

In juni 1875 werd de eerste paardentram in gebruik genomen, van de Plantage naar 't Leidse plein. Langzamerhand werden alle omnibuslijnen vervangen door „paardenspoor“. Er waren de volgende lijnen: Dam-Prins Hendrikkade, Dam-Linnaeusstraat, Dam-Vondelstraat, enz.

Het eindpunt van de meeste lijnen was de Dam, omdat het Stationsplein (en dus het Centraal Station) er nog niet was. Met ingang van 1 januari 1900 nam de gemeentelijke tramdienst het net van de A.O.M. over. De naam Gemeente Tramdienst werd later „Gemeentetram Amsterdam“. Na een kleine netsuitbreiding (het was nog steeds paardentram) werd door de gemeenteraad tot elektrificatie besloten. Besloten werd tot een systeem met bovenleiding, hoewel de mogelijkheid werd opgehouden 'n contactknoppen-systeem op te bouwen.

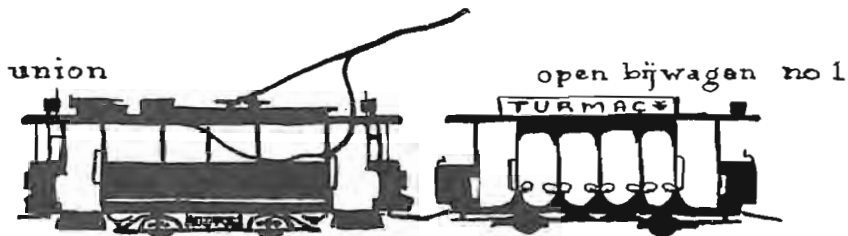
De elektrische trams reden met trolleys. In 1901 ging de gemeente over tot de beugel, omdat het passeren van beweegbare bruggen door de met trolley uitgeruste trams te veel moeilijkheden opleverde. De eerste elektrische lijn was voor trolley geschikt, de tweede voor trolley en beugel, en de lijnen die in 1902 klaar kwamen, werden uitsluitend met beugel bereden. De trams die in de Leidse straat reden, o.a. de Unions, zo genoemd naar 't merk van hun krachtbron, hadden altijd kleine afmetingen i.v.m. het enkel spoor in de straat en het dubbelspoor op de bruggen. Dit duurde tot 1949, toen kwamen de kortgekolpelde trams, omdat de Unions te oud werden.

Doordat de beugels bij beweegbare bruggen vaak vonken, moest men in de oorlogsjaren deze bruggen 's avonds vermijden. Zo kwamen speciale avondroutes op bijv. lijn 2 en lijn 14.

Na 1943 werden de gemeentetram en de gemeenteveren, die al voor 1943 dezelfde directie hadden, samengevoegd tot het Gemeente Vervoer Bedrijf.

De trams in Amsterdam worden aangeduid door een nummer en een kleur. Deze kleuraanduiding is ook nog een erfenis van de A.O.M.

Seled
tram
no 60

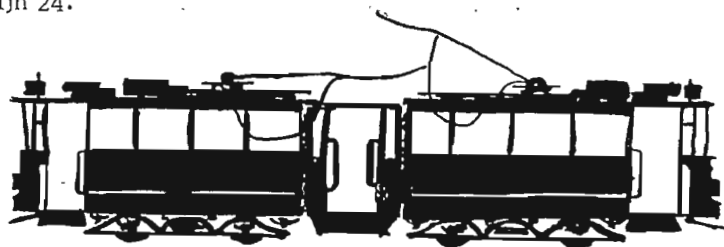

De eerste wagens waren zo 'afgekeken' van de paardentram, zij 't dan dat ze zwaarder waren en 'n elektrische motor hadden. Verder hadden ze een open balkon, wat de gezondheid van het personeel niet ten goede kwam. Vanaf 1910 zijn alle wagens van dichte balkons voorzien.

De tram heeft ook nog open bijwagens gehad, die in 1934 nog reden. De gelede tram is niet nieuw: er zijn jaren geleden proeven genomen met zgn. 'tweelingen'. De motorwagens 161-162 en 177-178 zijn toen namelijk voorzien van een middenmoot. U ziet, er is niets nieuws onder de zon. Er hebben ook nog speciale eenmanswagens gereden, om op 'n kort traject zo veel mogelijk passagiers mee te nemen. Ze reden b.v. op lijn 22, rond het C.S.

In 1950 en de jaren daarna kwam de grote revolutie door het in dienst nemen van de tramstellen, die nu b.v. op lijn 25 rijden. Deze wagens hadden geen balkon, de dubbele besturing was vervallen en de deuren, die alleen aan de rechterzijde zaten, werden automatisch open en dicht gedaan. Ook heeft de contacteur(trice) 'n vaste plaats. Bovendien hebben deze wagens drie assen: 2 motorassen en daartussen 'n loopas.

Lange tijd hebben er ook nog bijwagens gereden met een middenbalkon, de zogenaamde 'Breslauer'. Deze hebben het laatst dienst gedaan op lijn 5. In 1957 werd het nieuwste materiaal in gebruik genomen: gelede trams, door Beynes naar een Zwitsers voorbeeld in licentie gebouwd. Dit jaar zullen de drie-ledige trams in gebruik worden genomen, 't eerst op lijn 13. Het eerste type hiervan rijdt al geruime tijd op lijn 24.

DE TWEELING No 161-162

Paul gravemaker

DE HUISVROUW . . . .

*Och, zij arme,
die restjes op moet warmen
die aardappels moet pitten
die nooit eens kan gaan zitten.*

*Betreur haar, lieve mensen,
en help haar toch te wensen
dat ze lekker kan gaan kletsen
met haar buur meijuffrouw spetzen!*

yvonne bloemkolk
2A

Noodkreet

Lieve Lezers,

Jullie begrijpen natuurlijk wel dat wij op het punt staan uit ons vel te springen. Als er een lelijk woord was dat we jullie in 't openbaar naar het domme hoofd konden slingeren, hadden wij dit graag gedaan.

Waar dachten jullie eigenlijk dat wij voor waren? Zeker om elke week wanhopig te zijn, omdat er maar geen copy binnenkomt? Of om elke maand „Bolwerk” vol te schrijven? Jullie moeten je schamen! Heel diep!

‘Waarom is „Bolwerk” een schoolblad? Een enkel docent placht soms nog wel eens een stukje in te leveren, dat we can wel moeten plaatsen, omdat we anders helemaal niets hebben! Maar het is toch *jullie* schoolblad! Op ‘t ogenblik is het een ‘redactieblad’. Wij schrijven ons..... om het elke keer vol te krijgen!

DIT IS TE BAR !!!

Er *moet* verandering in komen. „Bolwerk” is iets, waarin je je hart kunt luchten en waarin je je kritiek op de school zelfs *moet* uitoefenen. Je kunt stukjes schrijven over een toneelstuk, film of concert, waar je bent geweest. En als jullie zeggen, dat „Bolwerk” waardeloos is, doe er dan zelf iets aan, dan zal het een stuk beter worden. En zo geweldig goed hoef je er niet voor te schrijven. Span je maar eens in voor je eigen schoolblad. We kunnen het toch niet altijd volzetten met ‘t gezeur van Krabbendam, Rik en Paul ?

Kom! Toe nou? We hunkeren naar copy!

geertrui bosscher

HET VERKEER IN DE GANGEN

Waar blijven de knipperbollen?

Als de zoemer gaat en wij naar binnen geperst worden, begint de chaos. Wij lopen met de tas in de hand, hijgend en puffend vechtend en dringend tot wij onze klas bereiken.

Vooral de hoeken zijn de drukke punten: kinderen worden onder de voet gelopen, jassen, mutsen en dassen weggerukt en verpletterd onder de stampende en briesende massa...

Wanneer wij, volkomen uitgeput, in de klas aangekomen zijn willen wij natuurlijk eens lekker uitrusten van deze dagelijks terugkerende ramp. Maar nee, het is ons niet gegund !!

Als je opgelucht wilt praten met je buurvrouw over het feit dat je veilig, zonder gewond te zijn geraakt, bent aangekomen, krijg je straf! Als je, door al deze vermoedenissen, 'n beetje bent ingedommeld, krijg je straf!! En zo maar door....

Hier moet verandering in komen! en gauw! Maar hoe?

Na een slapeloze nacht is het volgende plan in mijn oververmoeide brein opgekomen: Enige potige jongens van de „4de” zouden op de drukste punten kunnen fungeren als een soort van verkeersagent. Om het voor hen dan een beetje aantrekkelijker te maken, zou men ze met een 'snoezig' klaaroverpakje kunnen optuigen.

Hierdoor zou hun 'mannelijke stoerheid' nog beter uitkomen en hun vrouwelijke klasgenoten zouden met bewondering naar hen opkijken. Ik ben ervan overtuigd dat de 'heren' om dit baantje zullen vechten. Ze zouden dan voor de meisjes de "Held" van de dag zijn en welke jongen wil dat niet ??? Dus, mannen van de 4de, grijpt uw kans!!!

yvonne bloemkoik 2A

wachten

"Bolwerk" nr. 3 ligt nu onder uw neus. Het heeft wel lang geduurd, maar het is er dan toch maar. De grote massa kan weer tevreden zijn, dat zij nog iets van haar abonnementsgeld terugziet.

"Kan weer tevreden zijn", natuurlijk val je over dat 'weer'. Maar hoe kan dat ook anders? De grote massa komt 's morgens op school en gaat de hele ochtend zitten wachten tot de bel van een uur gaat. De grote massa wacht lijdelijk af tot anderen haar de mogelijkheden bieden te voetballen, te hockeyen, aan de jazz mee te doen, e.d. Ook wacht de grote massa lijdelijk tot zij de schoolkrant weer in haar hand gestopt krijgt. Wij zitten allemaal als 'grote massa' op het Pius X-lyceum. Wij vormen daar al een echte samenleving. We hebben een leidinggevend college, met aan het hoofd een rector en zijn helper (con-), die weer verantwoordig schuldig zijn aan een raad (schoolbestuur). Dan natuurlijk wij, het volk, maar niet als plebeers, maar als patriciers, voornamelijk in culturele betekenis. Daarom kunnen we ook die mooie samenleving van 'n 'lyceum' vormen.

En hoe verloopt nu de werkelijkheid?

Enkelen richten clubs op, organiseren feestjes, enz. Maar de grote massa...., die wacht, wacht op wat die enkelingen doen, zeggen nee of ja, en leven dan weer verder, passief. Onze samenleving heeft ook een eigen krant. Deze wordt ongeveer eens per maand uitgegeven. Iedereen krijgt dit blad, maar de grote massa heeft 't niet eens gemerkt, die is blind, die laat het over zich heengaan. Natuurlijk moet de grote massa er op attent gemaakt worden dat deze struisvogelpolitiek later niet opgaat, als ieder zijn rol in de grote samenleving gaat spelen. Dan moet je je oordeel over iets kunnen vellen, je gedachten onder woorden brengen, verslagen schrijven, etc. Nu wordt het zelfs al gevraagd tijdens de Nederlandse les. Ook moet je een goede vertaling uit het Frans, Duits, Engels of de klassieke talen kunnen leveren.

Ik hoop dat de grote massa 'n beetje wakker geschud is, en dat ieder tenminste kan zeggen dat hij buiten zijn schoolplichten toch ook nog wat anders gepresteerd heeft. En een stukje schrijven is niet moeilijk, echter een goede oefening, geeft voldoening en is een prettige voorbereiding op het eindexamen, waar dit ook gevraagd zal worden. Wat je veel gedaan hebt gaat je ook gemakkelijk af!

We hopen het volgende schoolblad al vlug uit te kunnen reiken, om voor de Paasvakantie nog 3 Bolwerken eruit te persen.

Enfin, wij moeten wel wachten...

almar deerenberg

bolwerk

redactie:

*geertrui bosscher
almar deerenberg
paul gravemaker*

illustratie:

*paul boyer
rik lina
buub scheeres*

verzending buiten
lyceum:

ineke uffink

3e jaargang
nummer 3

SCHOOLBLAD VAN

HET "PIUS X" LYCEUM - jan tooropstraat 27 -

Zaandijk

„Hup Pius”, riep nog een enkele optimist. (Zalig de armen van geest, want hun behoort het Rijk der Hemelen.) Iedereen wist dat 't al lang bekeken was, maar hij bleef toch nog tegen beter weten in roepen.

Ik verdween maar en dook de tot kantine ingerichte klas in. Hier was het ook al niet beter. „Het is feest!... En de hele boel staat op z'n kop,” was bijna de enige plaat die de vrolijke Zaandijkers wilden draaien. Af en toe kwam er een enkele Piusaan binnenstropelen. Verslagen en gebroken.

„Het is feest!... En de hele boel staat op zijn kop.” Om te huilen! 's-Morgens waren we zingend en vol strijdlust in Zaandijk (208 ha, 4538 inw., vee-teelt, tuinbouw) aangekomen vanuit Amsterdam (ca.900.000 inw. – 430.000 mannen en 470.000 vrouwen – industrie, scheepvaart enz.). Hoe gauw was dat zingen veranderd in verbeterd gezichten.

Al nadat de eerste treffers elkaar getroffen hadden met trefbal, begon de moed te zakken. Nog klonk het 'Hup Pius' wel uit volle borst, maar toch niet zo overtuigend meer als in het begin.

Het basketball ging al even teleurstellend en niets werd gewonnen. En hierbij moet ondergetekende nederig erkennen dat ook hij niets heeft kunnen bereiken.

We slopen de zaal uit en verdwenen in de kantine om een krentenbol en een kop thee te halen. Diep ongelukkig begon ik me met de tegenpartij te verbroederen. De conciërge snapte er ook niets van dat we alles hadden verloren.

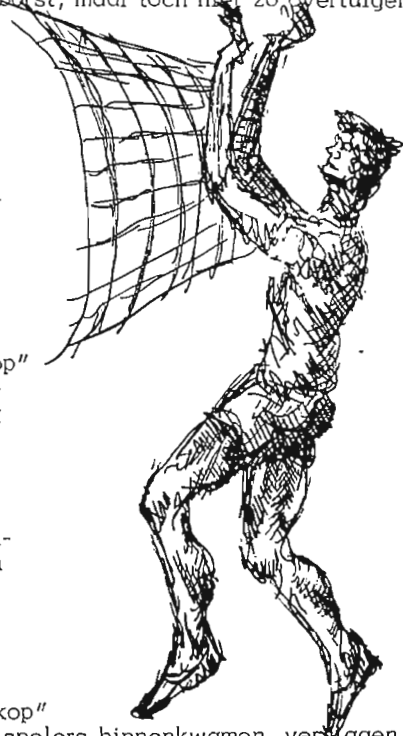
Hoe innig diep waren we het met elkaar eens! „Het is feest!... En de hele boel staat op zijn kop.” Oh hemel, mijn hart kromp ineen.

„Het is feest!... En de hele boel staat op z'n kop” Ik verdween en dwaalde wat door de school. Bovenaan de traphing een bord: „Dinsdag hele dag vrij om te trainen.” Logisch, nu snapte ik het. Daar zat hem de kneep! Een hele dag vrij! Die hadden verplichtingen bij hun rector door deze goede gunst. Zij moesten wel winnen!

Stiekum ging in even de zaal binnen en strompelde dol van vreugde naar de kantine... We hadden er een gewonnen! We kwamen allen in 'n feest-roes. Dansten en zongen vlug, voordat we weer zouden verliezen. Het winnende team werd met omhelzingen en gejuich begroet. We moesten DE plaat horen!!

„Het is feest!... En de hele boel staat op zijn kop”

Zo ging het een tijd vrolijk door, totdat er weer spelers binnenkwamen, verslagen

en diep geschokt. De feeststemming ebde weg en stuk voor stuk verdwenen we. Met een tegen-beter weten-in optimisme dook ik de zaal in en brulde „Hup Pius!“ Blikken werden me toegeworpen, doch dapper ging ik verder. En ja, zowaar, 't werd een gelijk spel. We overwogen of we het even vlug zouden gaan vieren, doch onderhand stonden de anderen alweer dik achter en we bleven.

De voorlaatste wedstrijd wonnen we ook nog en we wilden alvast de beker gaan inpakken om hem mee naar huis te nemen. Helaas! De laatste werd weer verloren... Later hoorde ik dat als we de laatste hadden gewonnen, de beker toch niet met ons was meegegaan. Ik snap het nog steeds niet. Als je toch twee van de twintig wint en er bovendien nog een gelijk hebt gespeeld....

Ra, ra, ra ?

Uw verslag(en)gever
kees de busser 3C

ST. MICHAEL - pius x
ST. MICHAEL - PIUS X

Dit zeer eigenaardige opschrift schreeuwt natuurlijk om een nadere verklaring, zoals op 23 december de wedstrijden in Zaandijk door schreeuwen ondersteund werden. Als de uitslag van deze ontmoeting door de hardst gillende partij beslist had moeten worden, zou er zeer waarschijnlijk geen keuze zijn gevallen, hoewel wij maar door 3 (!!!) leraren plus rector ondersteund werden.

Na deze korte inleiding volgt eerst de beloofde verklaring van het opschrift. In het bovenste „kopje“ staat St. Michael met grote letters vermeld en terecht. Wij zijn nl. — we moeten het tot onze spijt bekennen — geklopt. Het is waarlijk geklopt, want we hebben maar enkele partijen kunnen winnen of gelijk spelen. Hierdoor komt de beker St. Michael toe. Het spreekt vanzelf, dat we dit niet op ons laten zitten, maar des te feller op revanche belust zijn.

In het tweede 'kopje' van dit artikeltje zijn de namen allebei met grote letters geschreven. Dit slaat natuurlijk niet op het spel, maar op de opmerkelijke sportiviteit waarmee de wedstrijden gespeeld zijn, hetgeen de rector in zijn na afloop gehouden toespraak ook nadrukkelijk vermeldde.

Nogmaals, de sfeer was waarlijk fantastisch, ondanks het feit dat we al meteen in het begin als het ware 'geslacht' werden. We verloren de ene wedstrijd na de andere, zodat al vlug vaststond wie de winnaar van de beker zou worden. Maar niemand liet zich hierdoor ontmoedigen met de gedachte van: „nou ja, er is toch niets meer aan te doen“, maar we streden met al onze krachten om het verschil zo klein mogelijk te maken.

De 4e klasse meisjes—basketball hadden enorm veel pech: ze waren steeds in de aanval, maar de bal rolde telkens van de rand van de korf naar de verkeerde kant. Ze verloren ook, maar ze hadden werkelijk beter verdiend.

Maar tot grote vreugde van de hele Pius-aanhang slaagde gelukkig ons schoolvolleybal-team erin hun partij te winnen, dat gaf tenminste weer (meer) moed.

Maar laten we niet op onderdelen terugvallen, want over de hele linie heeft iedereen die heeft meegewerkt, zijn allerbeste (Pius-) beentje voorgezet.

Laten we deze wedstrijd goed onthouden en als voorbeeld stellen hoe de sfeer en het moreel moeten zijn en hoe ons spel voor de meeste onderdelen NIET moet zijn. Maar allicht zullen we met veel oefenen en MEER trainen de volgende keer betere resultaten bereiken. Ook mogen al degenen die meegewerkt hebben het programma te doen slagen niet worden vergeten. Van hieruit nogmaals aller dank. Hieronder vallen vanzelfsprekend ook de „netafhalers“.

t. v. h. 2 E

GELUK

geluk liefde zeer kortstondig
gein lol volkomen overbodig
alles verpest door de spanning
de eeuwig terugkerende ring van
oorlog oorlog wreed leed
de vuile smerige rotzooi van de wereld
iedereen die het beter weet
russen amerikanen
chinezen afrikanen
handel business wapens roebels
maar
willie wouter draagt witte wollen wanten
alleen een kind kent het geluk

QUICKSTEP

barriere weg
vlug sneller
snel vlugger
match
v i j f z e s z e v e n z e v e n a c h t
g a u w g a u w v a a r t v l u g v a a r t
hemelse goedheid wat een
rotvaart
gauw come on match tien
s n e l s n e l v l u g v l u g s n e l

Zeer Langzaam Maar Zekerder Houdt
de dood terug van het begerig verlangde

slechts de enkeling pensioent
en gaat vissen

Ian Lirk

BOEKHANDEL "URBI ET ORBI"
N.V. DE R.K. BOEKCENTRALE

de oudste en grootste school-
boekhandel voor het gehele ka-
tholieke onderwijs in Neder-
land.

De deskundigheid op het gebied van schoolboeken
verworven door de ervaring gedurende vele jaren
waarborgen U de beste bediening.

Voor de leerlingen van het
Pius X Lyceum is het adres

BOEKHANDEL "URBI ET ORBI"
Rokin 130 - telefoon 37586 - 37624 - AMSTERDAM-C.

SCHOOL-TRAININGSPAKKEN
- SHAWLS EN - KLEDING

levert

SPORTHUIS
"HAARLEM"

tel. 02500 - 12215

GROTE HOUTSTRAAT 123
H A A R L E M .

DE LEVERANCIER VAN UW SCHOOL

ZOUTLOZE en SUIKERVRIJE
VOEDINGSMIDDELEN

bij

'HET ZEEUWSCHE MEISJE''

***

Gravenstraat 9, Tel. 41204
Kinkerstraat 112-114, Tel. 85273
EJ. Wolffstraat 31, Tel. 80162

SPECIALISTEN

in

vloerbedekking, tapijten, bedden,
dekens

Martin!

Koninginneweg 221
tel. 73 49 78

DE Kolenhandel voor WEST
firma C.G. VAN OOSTROM en Zn.

v. Slingelandtstr. 11-19 tel. 126501-122643
Bos en Lommerweg 242 tel. 86748
Dr. H. Colijnstraat 235 tel. 133339
Jan Tooropstraat
OOK voor OLIE zijn wij speciaal ingericht

N.V. UTRECHTSCH

HYPOTHEEK BANK

en samenwerkende banken

AMSTERDAM-C
Keizersgracht 482

verstrekt gelden op hypotheek

tegen voordelige condities

„CYCLOPRINT”

Hoofddorpplein 6 — Telefoon 85519
Amsterdam-West

Technische verzorgers van „bolwerk”

HET AMSTERDAMSE WATER UIT DE KRAAN

Elke dag komt er 100.000.000 liter water uit de gezamenlijke kranen van het gemeentelijk waterleidingnet. Honderd miljoen is een getal dat wij ons niet kunnen voorstellen. Maar we kunnen ons wel voorstellen dat daardoor de Amsterdammers dagelijks aan dorst en reinheid 120 liter water per persoon besteden. Het dunkt mij dat de Amsterdammers nogal royaal met water omgingen. Denkend aan het spreekwoord „Wie in het veen zit kijkt niet op een turfje“, zouden de Amsterdammers niet op een liter tje water kijken, daar zeer toch midden in zitten.

Dat is wel zo, maar toch ziet men een Amsterdammer nooit water uit een van de grachten scheppen. Het leidingwater is nu juist het enige water in Amsterdam, dat niet van Amsterdamse oorsprong is. Het wordt op zorgvuldig uitgezochte plaatsen ver buiten de stad gehaald. Toch is dit niet altijd zo geweest.

Eeuwenlang hebben de Amsterdammers wel water uit de grachten gehaald voor huishoudelijk gebruik. Nog in 1530 verklaarde de stedelijke overheid dat 't grachtwater „costelijck“ was voor het gebruik in de keuken. Maar toen Karel V in 1540 een bezoek aan de Amsterdammers wenste te brengen, gaf dat grote ontsteltenis. Personen uit zijn omgeving die de stad kenden, kwamen heftig tegen het plan op, daar zij bevreesd waren dat Z.M. zich „de doet drincken soude“. De Amsterdammers van vroeger vonden het grachtwater niet zo bezwaarlijk. Men moet daarbij bedenken dat zij het uitsluitend in gekookte staat gebruikten. Drinken deed men van het water uit vrees voor besmetting niet; de volksdrank was toen bier en wel niet in geringe mate. In de 16e eeuw is een schatting gehouden voor het bierverbruik, toen bleek dat volwassenen per persoon per jaar liefst 320 liter bier dronken en ... kinderen onder de 8 jaar 160 liter per jaar!!!

Aan het gebruik van water uit de grachten kwam een eind, toen in de jaren 1670-74 een waterkering tot stand werd gebracht tussen de stad en Amstelland. Toen kwam IJ-water de stad binnen en dat was brak. Het grondwater achtten de kieskeurige Amsterdammers van de 17e eeuw niet bruikbaar. Pompen zijn hier dan ook nooit geweest. Wel waren er regenbakken. Er werden 26 grote stadsregenbakken aangelegd bij grote gebouwen en kerken e.d., met een aanzienlijk oppervlak. Ook waren er waterboeren en de zgn. water- en vuur-neringhouders die handelden in water uit particuliere regenbakken. Ook werd er voor particuliere doeleinden water per schip van elders gehaald. Deze waterhalers werden parelvinkers genoemd en waren verenigd in het gilde dat men Verswatersocieteit had gedoopt. Eerst kwam dat water uit de Amstel, maar toen dit niet meer bruikbaar was, kwam het uit het Gein en even later uit de Vecht. Het water werd aangebracht in tientallen boten en het werd dan in de grachten overgepompt in drijvende bakken. Er waren er liefst 240. Het nadeel van dit systeem was, dat het bij vorst geen dienst kon doen.

Behalve schuifwater werd er water in kruiken aangevoerd uit de Maria-bron te Utrecht. Dit was het luxe drinkwater en het werd duur betaald. De drinkwatervoorziening werd op het eind van de 17e eeuw een probleem. Koopman Sandra kwam in 1682 met drie voorstellen

1. Een zoetwaterkanaal graven;
2. een aquaduct naar het voorbeeld van de Romeinen aan te leggen;
3. de aanleg van een ondergronds bakstenen kanaal.

Over het eerste viel niet eens te praten: het zou te gauw vervuilen. Het tweede zou schatten geld kosten en het derde achtte men onuitvoerbaar. Tot ver in de 19e eeuw deed men het met regenbakken, boten en kruiken. Toen wou men het nog eens met een artesische pomp proberen. In 1836 sloeg men een pomp op de Nieuwmarkt. Het leverde een treurig resultaat op. In 1846 werd de H.A.M., dwz. de Hydro-Artesiaanse Maatschappij opgericht.

Hoe het verder met onze watervoorziening ging zal in het volgend nummer van ons „Bolwerk“ worden verteld.

dicky meerman 2A

NEVIL SHUTE †

Dinsdag 12 januari j.l. overleed te Melbourne de Engelse auteur Nevil Shute. Voor de laatste wereldoorlog genoot Nevil Shute Norway, zoals zijn eigennaam luidt grote bekendheid in de vliegtuigindustrie. Hij was oprichter van een fabriek, die o. a. lesvliegtuigen ontwierp.

Ook is Nevil Shute adjunct-directeur van de „Havilland“-fabrieken geweest.

In 1950 vertrok Shute naar Australië, uit protest tegen de hoge belastingen die Engeland van hem eiste. In Australië is hij zich geheel gaan toeleggen op de literatuur.

Enige van Nevil Shutes bekendste werken zijn: „A Town like Alice“ (verfilmd), „Requiem for a Wren“, en als zijn litterair meesterstuk „On the Beach“, met de Nederlandse titel „Wacht op mij“.

Dit laatste boek handelt over de korte tijd, die het menselijk ras nog te leven heeft na een derde wereldoorlog, door de langzame toeneming van radio-activiteit, die de hele wereld zou besmetten.

Het boek werd een best-seller en er is ook al een film over gemaakt.

Nevil Shute is in 1899 te Londen geboren; hij hoopte dezer dagen zijn 61e verjaardag te vieren, maar heeft dit niet meer mogen beleven.

frans pruijt 2 E

Hoe het toeging op de Harvard universiteit te Cambridge in Amerika omstreeks 1795, nu 200 jaar geleden.

„Het college te Cambridge zou hen, die nog in de illusie leefden dat het daar een broedplaats van dominees was, de ogen hebben kunnen openen. Het was wel geen kweekplaats voor het heidendom, zoals iemand het genoemd had, maar op warme voorjaarsavonden kon het er rumoerig toegaan als de studenten zich geroepen voelden hun afkeuring te kennen te geven over het slechte eten dat in de gemeenschappelijke eetzaal was voorgezet.

Daar het eten eigenlijk elke avond slecht was, was het er ook bijna altijd rumoerig en werd er belletje getrokken aan, of dikwijls met groot enthousiasme stenen gegooid tegen de deur van een tutor (leraar). Door de Commissie van Toezicht op het College waren al herhaaldelijk vermaningen aangeplakt tegen deze telkens voorkomende wanordelijkheden, waarin zij erover klaagden dat er tegenwoordig onder de jongere studenten een neiging merkbaar was tot onwettige handelingen; dat de studenten dikwijls 's nachts op onbehoorlijke uren niet op hun kamers waren; dat een stokje moest worden gestoken voor de slechte gewoonte zonder verlof de stad uit te gaan.

Ook moesten de studenten eens ophouden met dat profaneren en vloeken. Bierknijpen (herbergen) mochten niet meer worden bezocht, geen sterke drank meer in de kamers van de jongere-jaars binnengesmokkeld worden; geen grote rekeningen in koffiehuisen gemaakt worden voor wijn, zwaar bier en sterke drank.

Maar daar de Commissie van Toezicht er nooit eens aan dacht ervoor te zorgen dat wij beter eten kregen, hielden de wanordelijkheden natuurlijk niet op. Het ging zelfs tot de goede toon behoren, op warme avonden op stap te gaan en eens te kijken of er ergens herrie te beleven viel. En dat lukte bijna altijd; maar als het eens niet lukte, maakten we zelf wel herrie, om aan de studenten die wat laat kwamen, geen teleurstelling te bezorgen."

Uit: „De weg noordwest" door Kenneth Roberts.

rl

beheeren

De zonderlinge geschiedenis van dr jekyll en mr hyde door r s stevenson

is het verhaal van een man die door een scheikundig proces zijn uiterlijk weet uit te schakelen en zijn innerlijk, dat volkomen anders is, zowel lichamelijk als geestelijk naar voren te halen. Zo wordt de algemeen geachte en goed aardige dr Jekyll een gewetenloos modernaar. Zeer zonderling dus. Deze hele geschiedenis is treffend beschreven in een sombere verteltrant, die onderstreept wordt door de donkere, lugubere tekeningen.

*

In de ban van de ring, deel 3, door r.m.p. tolkien

Zoals ook deel 1 en 2 weer een plezierig boek met vele heldendaden, boze complotten, schurkenstreken en gigantische veldslagen. De hele geschiedenis die in dl 2 nog hopeloos in de war zat, komt op zijn pootjes terecht en de leden van het reisgezelschap keren met roem beladen huiswaarts. Het is echter jammer, dat het einde zeer langgerekt is, zodat het boek als een nachtkaaars uitgaat.

rik lina

DROMEN ZIJN DE WERELD NOG NIET UIT

Op een waarlijk prachtige herfstdag besloten we eens te spijbelen. We bleven dus met toestemming van Sinterklaas van school weg. Het regende macaroni, zodat we ons in frisse sportkleding hulden.

Jan met een zuidwester op en m'n zuster in het beruchte sportbroekje van het 'J gilen welbekende Pius IIIIIIIII (10) Lyceum. Zo gekleed stapten we op onze „Rader“, en riepen „Taxi“. Aangezien er geen taxi in de buurt was, stapten we in en reden met een snelheid van maar liefst 1,987 km/u (wereld-snelheidsrecord gebroken!!!!) van de Dam naar het Nationaal monument; vandaar bekeken we de Westertoren eens van nabij. Het was een pracht wedstrijd.

Jan lag aan kop, maar nadat er gepauseerd was besloot hij naar de Sloterplas te rijden waar hij prompt inreed. Hij parkeerde zijn schoenen langs het trottoir en kroop op een be-bobslede. Samen met de aangetrouwdenichtenvandemanvandezustervanmemoeder gleden we met een snelheid van 1,988 km/u (alweer 0.001 km/u sneller; tjonge, tjonge wat gaat de techniek vooruit!!) het scheikundelokaal binnen waar een van onze beroemde franse leraren Siamees tegen de banken stond te spuien. (De banken knikten nog ijverig van 'ja'!)

We kwamen tegen de lamp tot stilstand (Wat een klap!!!) en ik schrok wakker. Juist op dat ogenblik ging de bel voor het 8ste lesuur.

anbar 3C

al zijn de sterren nog zo hoog
en is alles nog zo rot
ik pak mijn pijl en neem een boog
en schiet een pijl in 't hart
van 't meisje, waar ik van hou
en dan geef ik niets meer om de kou
het is zo allemaal best

TAFELTENNISRUBRIEK

Woensdag 9 december speelden ons tweede en derde team tegen het eerste en tweede team van de R.K. Handelsschool.

Ons tweede won met 9-1. Otto Reynierse, Wim Maarschalkerweerd en Jan Heesemans wonnen elk driemaal. In het dubbelspel reddden onze gasten de eer door Otto en Wim te verslaan.

Het derde speelde met 5-5 gelijk. Dit was vooral te danken aan Rudy Westra, die driemaal won. Frans Goossens, die inviel voor Jan Heerrooms, won eenmaal en Gerard Inden verloor driemaal. Rudy en Frans wonnen het dubbelspel.

De totale uitslag werd dus 14-6 in ons voordeel. De eindstand

Tweede Kerstdag werd in het Van Nispenhuis een tafeltennistoernooi gehouden voor de R.K. jeugd van Amsterdam. Hieraan namen 8 negentallen deel, waaronder ook een negental van het PIUS X LYCEUM. Uiteindelijk werd de zesde plaats behaald, wat vrij goed was, daar we met 5 invallers speelden.

De eindstand werd:

1. Nicolaas Lyceum	110 punten
2. Ignatius College	104 "
3. Amsterdam 1C	79 "
4. Amsterdam 1A	76 "
5. Amsterdam 1B	75 "
6. Pius X Lyceum	44 "
7. St. Louis Ulo	49 "
8. J.K.A.J. Augustinus	16 "

Frans Goossens 4b
Gerard Inden 4c

MARKTIMPRESSIES

't Is druilerig weer. Met mijn handen diep in m'n zakken loop ik langs de marktstalletjes te slenteren. Het eerste tentje is van een schoenhandelaar. In bonte verscheidenheid liggen er schoenen: parse, gele, groene, met en zonder nopjes, met en zonder zool. Alles door elkaar.

„En dat voor zo'n spotprijs! UITZOEKEN MAAR! Alles moet weg! Hierzo! Ik doe 'r nog een kwartje af!" Mijn aandacht wordt getrokken door een bultig mannetje dat slingerend met een mandje glibberspul schreeuwt: „Alleen vandaag! Verse aal! Een gulden een pond! Niemand? Dan doe ik er nog twee bij!" Twee vette palingen slingeren zich in laatste wanhoop om zijn benige handen. Ze zijn al verkocht. Een eindje verder liggen rijtjes schol me met glazige ogen aan te staren. Net of ik ze te vroeg uit hun element heb gehaald. Zowel letterlijk als figuurlijk gilt het viswif tegen haar buurvrouw: „En ik sjeg nog tege num, ik sjeg nog so tege me moeder....." Wat ze tegen haar moeder zei is me ontschoten, want mijn blik valt op hazepootjes. Poot in poot liggen er de bloedige overblijfselen van wat eens hazen waren. Naast me staat een klein jongetje met een snotneus en piekhaar gedachteeloos aan een spiertje van een kippepoot te trekken. Sn... uit... in... uit. 't Jongetje haalt eens diep vergenoegd zijn neus op en slentert naar een ander stalletje. Bergerig kijkt hij naar dozen vol glimmende dropveters. Hoe langer hij kijkt, hoe meer hij er trek in krijgt en hoe zekerder hij tot de conclusie komt dat hij ze toch niet kan kopen. 't Jongetje zucht heel diep en verdwijnt achter een groot bord, waarop

(zie pag. 16)

Jazz rubriek

onder redactie van rik lina

Waren op het concert van de „Jazzmessengers” nog plaatsen open, bij het concert georganiseerd door het dagblad „PAROOL” (parool-jazzparade), waar de meeste meer of minder bekende nederlandse jazzmusici optraden, in ieder geval niet. Een duidelijk bewijs dat die nederlandse jazz op een zeer hoog peil staat.

Geopend werd door Kwartet rob madna (piano), die naar wat wij van hem gewend zijn tamelijk slecht speelde, vermoedelijk doordat het kwartet nog niet goed ingespeeld was.

De bekende theo loevendie (romance in jazz) had een soort big-band geformeerd — de thema's werden van het blad gespeeld — een 7-mans formatie, die zeer goed solo werk liet horen, vooral ado broodboom (ramblers), trompet. Drummer cees lee roerde zich heftig en liet af en toe een rare schreeuw horen, dit deed cees smal ook, de trompettist van de amsterdamsse diamond five, die met een enorm enthousiasme en een hevige swing speelde (harry verbeke).

Groot succes had ook het trio jan huydts, een paar jongens die voor het eerst op't podium stonden. Een andere nieuweling van pianist misja mengelberg (een zoon van karel die een neef van willem is). Hij heeft een volkomen eigen stijl, die uitgaat van thelonious monk. Zijn spel is hoogst muzikaal en zeer gespannen.

Toon van vliet (tenor-sax) bracht het, door misja geïnspireerd, tot veel betere prestaties dan in de big-band van loevendie.

Tot slot kwam het kwartet pim jacobs op het podium dat, na zelf een nummer gespeeld te hebben, rita reys begeleidde. Zij kan zeer terecht de beste jazz-zangeres van europa worden genoemd. Een prachtig slot voor een daverend concert, dat werd bezocht door bijna heel onze jazzclub; ook mhr. herben was weer van de partij.

*

Wie in het bezit wil komen van een eerste klas boek over jazz moet eens bij De Slechte gaan kijken.

„Wezen en geschiedenis der jazzmuziek” van marshall stearns.

Zeer objectief behandelt stearns de geschiedenis van de jazz tot en met de bop. (Er staat nog iets in over de cool).

Vooraf de voorgeschiedenis: blues, minstral, spiritual, ragtime, is erg uitvoerig. Stearns laat ook vaak de musici zelf aan het woord. Een zeer interessant boek dus, dat af en toe wel wat ingewikkeld wordt, maar niet in zo'n mate dat het niet meer te lezen is.

„to be or not to bop”

(dizzy gillespie)

SAMENVOEGRAADSEL

Deze keer weer eens een heel ander raadsel. Het is wel even goed uitkijken, maar als je dat doet dan is het beslist geen moeilijke opgave.

Zoek eerst maar 20 woorden die aan de volgende betekenissen beantwoorden:

1 onderwijzer	11 zintuig
2 tijdsaanduiding	12 arbeid
3 ondergang	13 oude maat
4 bijwoord	14 familielid
5 voorzetsel	15 in zee uitstekend wandelhoofd
6 voordat	16 voorzetsel
7 vlinder	17 vogel
8 voorzetsel	18 nauw
9 deel van een huis	19 stoffelijk overschot
10 paar	20 moeite

Als je deze 20 woorden gevonden hebt dan moet je ze twee aan twee samenvoegen, zodat 10 woorden ontstaan van de volgende betekenis:

1 taalkundige opgave	6 likdoorn
2 horloge	7 dirigent
3 passage	8 fair
4 hemelgeest	9 kwaadsprekerij
5 schrijfbehoeft	10 agressie

Als je dat ook goed gedaan hebt, dan zul je zien dat de beginletters van deze tien woorden van boven naar beneden gelezen, de naam van een plaats in Nederland vormen.

Onze vorige puzzel:

Na loting is de prijs toegekend aan Dick Meerman, 2a. Gefeliciteerd, Dick !

---

vervolg van pag. 14 „Marktimpressies“

met grote letters te lezen staat: IETS VUIL. Door een grote scheur in het „iets vuile“ kledingstuk zie ik de klok...

Ik zeg een woord dat ik niet kan herhalen, ren naar huis, alleen nog maar denkend aan wat m'n vader zal zeggen als ik wéér te laat thuis kom.

knibbeltje 4b

*

ELKE DAG EEN SCHOON

OVERHEMD!

EEN TOP-PRESTATIE IN

„niet-strijken“-popeline

IS HET

CENTRALINE

HAZENBERG

NO-IRON SHIRT

In wit en Fantasie

f. 16.95 f. 14.95 f. 12.95 f. 10.95

In 3 mouwlengten

verkrijgbaar.

KINKERSTRAAT 326-332

NIEUWENDIJK 156a en 207

BILDERDIJKSTRAAT 96

v. LIMB.STIRUMSTRAAT 26

**DE WEG NAAR HET
GOEDE BOEK!..**

Alle goede boeken vindt

U bij ons in voorraad.

Loopt U zo nu en dan eens binnen.

BOEKHANDEL

OBRECHT

A.J.M. v.d. Waart

Willemsparkweg 74,

Telefoon: 790233,

Amsterdam-Z.

P. J. van der Pijp
BOEKHANDEL
ANNEX KUNSTHANDEL
SCHOOLBOEKHANDEL
GEVESTIGD SINDS 1924
WETT. G.E.D.

SNELLE LEVERING

VAN ALLE

STUDIEBOEKEN

UITSLUITEND

HET

GOEDE BOEK

*Het Betere genre
religieuze artikelen*

AMSTERDAM C — RAADHUISSTRAAT 35 — TEL. 36677-35566 (K20)